

MAGYAR KÜRIR.

Nr. 5.

Indult Bétsből, Kedden, Július' 15-dikén, 1828.

A' Fényes Porta Nyilatkoztatásának végezte.

Azon vádolásnak is, hogy a' Fényes Porta az Akkermani Egyezésnek tartózkodólag írta volna alá magát, hasonlóképpen semmi fundamentoma nintsen. A' mi a' Chatti-Sherifet illeti, mellyet a' Porta, több környülállások öszvejében, kéntelen volt az Ottomanni Birodalom tartományaiban széllyel osztatni; hiszen világos az, hogy azon parantsolatok tzikkelyei különkülön véve, mellyeket a' F. Porta Tartományaiban kihirdettet, az ő belső állapotjára tartoznak, és azok egyedül őtet magát illetik; szinte olyan nyilván való dolog az is, hogy midön valamelly Hatalmasság önön alattvalóival így vagy amúgy beszél, az egy más Hatalmasságnak soha sem adhat arra okot, hogy azért panaszt tegyen vagy pert indítson. Azon hivatalos írásban, mellyet a' Nagy Vezér, Ribeaupierre Úrnak Konstantzinápolyból lett eltávozása után, a' külső dolgokra ügyelő Orosz Ministerhez azonnal elküldött, nyilván és meghatározva kimondotta a' F. Porta, hogy Ő régi Systemája mellett folyvást és híven megmarad, és hogy Neki mindenkor a' legbarátságosabb tzeljai legyenek. Ha tehát az Orosz Udvar kívánta a' békességet fenntartani, mint azt Nyilatkoztatásában állítja; illendőbb és tzelerányosabb lett volna, magát a'

fennt nevezett íráshoz tartani; minthogy tsak az egymással való hivatalos közlések és a' Szerzödéseknek betűi azok, mellyekre, mint talpkövekre, a' Hatalmasságok alkudozásaikat építhetik, 's mellyek szerént különködéseiket eligazíthatják. — De, még abban az esetben is, ha hogy a' Sz. Pétervári Kabinét előtt azon Proclamationak (Chatti-Sheriffnek) foglalata vagy értelme gyanúsnak tetszett volna; hiszen nem volt a' levelezés útja a' két Udvar között elzárva; Oroszországnak tsupán tsak a' fényes Portához kelle vala barátságosan és nyílt szívvel fordulnia 's tőle azok eránt világosítást kívánni; így minden kívánt magyarázatot könnyen megnyerhetett volna. De az Orosz Udvar nem ezt az utat választotta; sőt még tsak azon előadásoknak sem ada hitelt, mellyeket ezek felől más barátságos Hatalmasságok diplomatikus Agensei eleibe terjesztettek, kik még ma is Konstantzinápolyban vagynak, és a' kik Mindnyájan igazi valóságában tudják a' Dolgot. Midön tehát Oroszország ezt a' Proclamationt sérelmeinek száma közé felveszi, nyilván kimutatja, hogy ő keresi a' szint, melly alatt a' F. Porta ellen vádokat teremtsen és találjon. E' szerént tehát az a' vádolás, hogy az Akkermani Szerződés olyan előre való feltétellel kötötett légyen, hogy az ismét felbontassék és semmivé tétessék, annak

a' nyakába hárul vissza, a' ki a' hadizerelelelebb kibotsátotta: mert tsak a' Tetteköl lehet következéseket házni.

A' mi az Orosz kereskedő hajók terheinek elvételeit illeti; hálá légyen az Istennek a' főváros szükségéi, az ország belső részeiből eleséggel elegendőképpen kipótoltatnak; hanem minthogy a' barátságos egybeköttetés ellenére is, a' mi kikötőhelyeink bészárattattak, hogy eleséget a' Görög Országban lévő Ottomanni seregeknek ne lehessen szállítani; kénytelen volt a' F. Porta Rumélia részeiből azt az élelmetküldeni Móreába, a' mellynek Konstantzinápolyba kelle vala szállítódni; így már a' főváros e' részben fogyatkozást szenvedvén, azt a' módot kellett elővenni, a' melly hasonló esetekben másszor is elővétetett; a' főváros szükségére gabonát Orosz kereskedőtől vett a' Kórmányszék, vagy pedig más barátságos Hatalmasságok alattvalóitól, és annak piatzi folyó árát megfizette. Minthogy ez az elő vett mód egyedül a' kikötőhelyek bészárattatása következése miatt vétetett elő; e' részben a' F. Portát szemrehányásokkal illetni nem lehet. Sőt ellenben, teljes jussa volna a' F. Portának, részszerént azon felszámíthatatlan kárért, mellyet a' Görög Insurrectio által szenvedett, 's mellynek tartósságát a' rebellisek eránt eleitől fogva kimutatott pártfogásnak kell tulajdonítani; részszerént a' Navarini veszély által, barátság külső színe alatt Nékie okozott véghetetlen veszteségért; részszerént több más okokból igen sokféle és igen fundamentomos panaszokkal állani elő; és igazán elmondhatni, hogy tulajdonképpen tsak a' Fényes Portának van jussa, azon panaszolkodni; mert a' melly sérelmeket más Hatalmasságok kereskedéseik kárvallásai felől előhordtak, helytelenek, mivel minden ember tudja, hogy az utób-

bi öszveköttetések az Európai kereskedésnek még inkább nagyobb hasznót hajtottak.

A' mi azt a' vádat illeti, hogy a' F. Porta a' Persiai Udvar Orosz Ország ellen ingerlette; ez is egészen a' többi panaszok sorába tartozik, 's szint olly fundamentom nélkül való. Sohasem tartozott az a' F. Portának politikája közé, és méltóságával ellenkező dolognak is tartja, hogy Ő valamely Hatalmasságot a' másik ellen fellázzaszson. Nemhogy Ő ezt a' Persiai Udvarnál próbálta volna; sőt inkább minden gondját belső állapotjának elintézésére, és birodalma jó karba helyheztetésére fordította; és mint egyik félhez sem hajló Hatalmasságnak, nem is illett magát a' Persák és Oroszok között kiütött háborúba, ennek kezdetébe, végződésébe és az abból következett békességbe elegyíteni.

Arra nézve, hogy az Ottomanni Vezér tisztak a' Persiai határ széleknél hadi készületeket tettek, nyilvánvaló, hogy ezek tsak szükségből tétetett előre vigyázásbeli rendelkezések voltak, mellyeket midőn két hatalmasság egy más ellen hadakozik, a' harmadik szomszéd hatalmasság mindenkor szokott tenni. Az a' gyanakodás, hogy ezen rendelkezések Oroszország ellen ellenséges tzeljok volt, ollyan vád, mellynek teljességgel semmi jézan fundamentoma nints, és ezt is a' többivel mindnyájával egy sorba kell állítani.

A' mi azt illeti, hogy az Orosz Udvar, nagy lelkűségből, az Oláhországi és Moldvai szegény lakosokat, a' mint mondja, oltalmazni igyekezik, melly oltalmazása neki a' F. Porta ellen való ellenséges panaszokra kimeríthetetlen forrásul szolgált: éppen nem az Oroszország valóságos tzelja, hogy ő ezen tartományok lakosait valósággal oltalmazza; hanem egyedül az, hogy a' F. Por-

tába bele köthessen, mint ez a' többek között Ipsilantinak azon Vajdaságokban lett nyomorult megjelenéséből is kitészett, valamint legközelebb abból is, hogy az Orosz seregek azokba igazságtalanul és ellenséges módon beütöttek; a' mit a' nevezett tartományok ártatlan lakosaira ezen beütésből már elkövetkezett és még várható nyomorúságok bizonyítanak. Így tehát látjuk, hogy ezek a' szerentsétlen Népek, kiknek szüntelenvaló védelmezéseket Oroszország magára vette, önön magának Oroszországnak elkövetett Tette által a' háború minden sullyainak elszenvedésére kitétetnek. A' F. Porta soha sem engedte meg, hogy az Ő alattvalóival, a' szent törvényeknek ellenére, igazságtalanul bánjanak, vagy hogy azok nyomorgattassanak; mindenkor gondja volt arra, hogy a' két Vajdaság lakosai az Ő igazságos országlása alatt tökéletes jó állapotban élhessenek. Régen tudja azt a' Díván, hogy Oroszország készül, és feltett szándéka a' határokat által hágni, és a' F. Portának szint' olly könnyű mint hasznos lett volna, maga részéről hasonlóképpen seregeket küldeni be a' Vajdaságokba; de erre nem vetemedett, tsak azért, hogy ezen tartományoknak szegény lakosait a' háborúi szenvedésektől megkémélje. Oroszország tehát az, a' melly mind ezeket legkissebbé sem vévén tekintetbe, 's ezen ellenséges lépést tévén, egyedül maga okozta mind azon szerentsétlenségeket és nyomorúságokat, mellyekre a' Vajdaságok lakosai, a' történt dolgok következésébe, juttathatnak.

A' legfőbb ítélőszék előtt, ha az ember mindent illendő és igazságos indulattal ítél meg; ha megfontolja, hogy Oroszország olly sok napfény világosságú jussokat, és olly sok igazságos panaszokat, mellyekre a' F. Porta fakadhatna, meg nem esmervén és megvetvén, az Ottomanni Kormányzék jámbor po-

litikáját és helyes jussait egyedül tsak szakadatlan sorú rossz akaratú lépéseivel, elforgatott magyarázatjaival és egyáltaljában helytelen vádjaival torkolja le; megfogja esmerni, melly igazságtalan ez a' háború, mellyet Oroszország a' F. Porta ellen indított; és valójában senki sem fog találkozni, a' ki a' F. Portának e' részben helyes okoknál fogva valamit vétkül tulajdoníthatna.

A' Mindenhalónak oltalma alatt, bízván az Ottomanni Birodalom és a' Musulmán Nemzet szüntelen a' legfelsőbb Valóságnak segedelmében, távol légyen tőle, hogy eltsüggedne vagy bátorságát elvesztené, sőt inkább erősen eltökéllette magában, hogy, a' szent törvény értelme szerént, ezen megtámadtatásnak rettenthetetlenül ellene áll. Mindazáltal a' Fényes Porta egyszersmind az egész világ előtt nyilván és szentül vallja, hogy Ő a' jelenvaló és jövőendő történetekben, mellyek olly sok országok nyugodalmát meg fogják háborítani, és talám egész Európa békeességének fundamentomát is megrázzák, nem részesült.

Olly szándékból, hogy az igazság az egész világ előtt kihirdetessék, a' Fényes Porta a' jelenvaló Nyilatkoztatást adta ki.

O r o s z O r s z á g.

Az Odessai Újság a' többek között ezeket írja Jun. 28-dikán. Nikolajeff mellett, melly az Ingul partján fekszik ott a' hol abba a' Bog vize belészakad, van egy hajóépítő intézet, Chersonhoz tíz mértföldnyire. Ott Jul. 9-dikén egy 84 ágyús újonnan készült lineahajót fognak a' vízbe lebotsátni; a' honnan az későbbben a' fekete tengerre megy. —

Ezen felírás alatt: O d e s s á b a megérkezett hajók Jun. 26-dikán, említettik egy Helena nevű Nápolyi

hajó, melly Konstantzínápolyból nyoltz nap alatt ment Odessába és külömbféle portékákkal volt megterhelve. — Ugyan az nap érkezett Konstantzínápolyból egy Ausztriai Briggis Bellerophon nevű, mellynek hajós kapitánya Vukassovich, ez is nyoltz nap alatt érkezett oda, 's meg volt terhelve borral és más portákákkal.

Egy valaki az Odessai Újságba két oltalmazó szernek leírását küldötte be a' Pestis ellen; mellyeknek egyike ebben áll: Vegyen az ember friss gyalog fenyő bogyót, pirítsa vagy perkelje meg azt mint a' kávé, és megfőzvéen reggel kávé helyett annak levét igya, 's igyék belőle napjában többször is. Azt írja erről az oltalmazó szerről a' Rözlő; hogy a' Nagy Péter Országlása alatt sok Esthlandi és Lieflandi Nemesek, kik olyan Országban jártak, hol pestis uralkodott, ezen eszközzel élven, attól szerentsésen megmenekedtek.

A' mint Sz. Pétervárából írják, négy Orosz líneahajó és négy fregát indul ki az első kedvező széllel Kronstadtból. Ezt a' kis hajós sereget Seniaevin Admirális vezérli Copenhágáig, a' hol annak vezérlését a' közép tengerre Ricord Contra-Admirális veszi által, míg az Gróf Heyden Vice Admirális hajós seregéhez tsatolja magát.

Görög Ország.

Minekutánna az Orosz Admirális a' Navarini ütközetben megrongált hajóit megigazgattatta és jó karba hozatta, visszatért azokkal Mórea felé, hogy Ibrahim mozgásait szemmel tartsa. Tsak hamar el is vett Castor nevű Orosz fregát egy Egyiptomi Korvettet, melly betegekkel, és Görög foglyokkal megrak-

va Módonból éjtszakának idején ki lopta magát 's Alexandriába szándékozott útját venni. Megtudván ezt Ibrahim Basa a' hajó elvétele ellen eleget protestált és annak vissza adatását kívánta; de hijában. A' hajón volt betegek és sebesek Módonhoz közel a' partra kirakattak, a' keresztyén rabok pedig kik 28-an voltak, 's közöttök 11 gyermek, szabadságba helyhezttettek. A' hajó maga Orosz katonákkal 's hajósokkal megrakotván, az Orosz hajós sereghez tsatoltott. A' rajta találtatott hivatalos írásokból kitetszik, hogy az Egyiptomi sereg közül a' Basa sok betegeket és haszonra nem fordítható katonákat kimustrált 's ezek közül már egynehány százat kevéssel ez előtt vissza is küldött két hajón Alexandriába, úgy hogy azokat éjtszaka evezvén ki a' Módoni kikötőből az egyesült Hatalmasságok vígyázó hajói észre nem vették. Szűkiben lévén Ibrahim serege az eleségnek, minden módon azon igyekszik, hogy a' hasznavehetetlen; és tsak kenyér fogyasztó népet taborából kimustrálja. Az elfogott hajón találtatott írásokból az is kitetszik, hogy Ibrahim tábora Módon mellett 7 regementből és egy osztály pattantyúsokból áll.

A' Görög Országi Közönséges Újság szerént; minekutánna Ipsilanti Demeter, mint Osztályos Fővezér Megara térségén a' vezérlése alá bízott sereget megvizsgálta, 's azzal Capodistrias Viarionak, mint a' Hadi-Felvígyázat egyik tagjának jelenlétében hadi gyakorlatokat tartott, más nap Máj. 10-dikén az itt következő hirdetését osztotta ki a' nevezett Fővezér Capodistrias Viarionak az alatta szolgáló vezértisztek között.

„A' Rórmányszék parantsolatjából jelen valék közöttetek, hogy annak előmbé adott rendeléseit teljesítem. A' ti vi-

tézi bátorságtok és készségtek a' Kormányszéket teljes jó reménységgel bízta.

Mostani helyheztetétek azt kívánja, hogy sok dolgot tekintetbe vegyetek és meggondoljatok: úgymint önnön magatok állapotját, a' Nemzetet és a' Kormányszéket. Úgy fontoltátok meg pedig mind ezt, és akkor teljesítettétek minden kötelességteket; ha a' katonai rendszabások szerént a' ti derék hazafi 's virtuosos Fővezérteknek engedelmeskedtek.

„Tudja azt a' ti Fővezértek 's ti is tudjátok, hogy születétek földje, hazátok azt kívánja, hogy azt ismét elfoglaljátok. — Ez a' föld szabad és egykor híres Ország volt: mitsoda most, tudjátok. A' Szent Athéne szemeitek előtt vagy, 's ez az Athéne széke a' hajdani Nemzeti ditsőségnek. Ne reményljétek, hogy addig a' Görög Országi száraz földet szabadnak láthassátok, míg Athéne Akropolisában félhold uralkodik.“

Tudja a' Fővezértek, ti is tudjátok, hogy a' mostani Kormányszék minden Görögöket úgy néz, mint fíjait, és sem a' Szigetek lakosait a' száraz földi Görögöktől, sem ezeket a' Peloponnésusiaktól meg nem különbözteti; mind ezeket jó fíjainak tartja, és anyai dajkázkodásának gyümöltseit mindnyájok között felosztja; de hasonlóképpen ti is tartoztok mindnyájan ezt a' szerető anyát tisztelni és nékie engedelmeskedni, hogy ez által a' mennyire lehet a' nehézségek nagyságát és sokaságát, mellyek kötelességeitek teljesítését körülveszik, kevesítsétek.

A' Fővezér parantsolatja a' Haza szava ti hozzátok, és midőn ennek parantsolatját tisztelitek és annak engedelmeskedtek, akkor a' Haza szavát tisztelitek és azt teljesítitek.

„Nyúgoti Görög ország már kezd újra felelevenedni, 's ezen Rokonaitok hozzátok intézett szavára 's hívására, ti

az Akropolisból fogtok felelni, és ezt én, nem sokára, reménylem.!!

Capodistrias Viario.

S z i t z i l i a.

A' Vezuv darab idő óta igen fenyegeti a' szomszéd vidék lakosait. Jun. 11-kén és 12-kén éjtszakára kelve megindult, és nagy dühösséggel szórta vetette ki a' megolvadt tüzes matériát (Lávát). A' következő reggel hasonlóképpen. A' Hegy szája vagy nyílása (a' Krater) annyira megnevekedett, hogy most 40 láb a' kerülete. A' felemelkedő füst- és hamu-oszlop többnyire vagy Somma vagy Ottajano felé hajlik; néha pedig egy két szempillantásig egyenesen nyulik fel a' levegőbe. A' kút-vizek ugyan még eddig a' szomszéd helyeken nem szállottak alább (e' szokott az elő-jele lenni a' dühös tűz-okadásnak): de a' belső földingást 's rázkódásokat minden körös körül lévő helyeken lehet tapasztalni, 'sa' kénkö-szag megszire megérzik.

N é m e t O r s z á g.

A' Vürtembergi Király Jun. 28-kán adott az új Frantzia Követnek Fontenay Úrnak első audentziát, és Jun. 30-kán Friederichshafenbe elúta, 's ott fogja a' Királyi Familiával együtt a' nyarat tölteni. Maria Dorottya Fő Hertzeg Asszony is Országunk Nádor-Ispánynéja a' ki most édes Anyjánál Henriette Würtembergi Hertzeg Asszonynál Kirchheimban van, hasonlóképpen Friederichshafenbe fog utazni.

T y r o l - O r s z á g.

A' Pármai Hertzegné Mária Ludovika Felsőes Urunk elsőszülött leánya Jun. 24-kén Innsbruckba 's onnan a' Sellrain völgyén keresztül a' szomszéd Havasok megnézésére egy utazást tett. Az idő ugyan nem igen kedve-

zett: de azért a' Hertzeg-Aszszony tzél-jától nem állott el, 's részszerént gyalog, részszerént ülő-székbe vitetve a' Lissens Havas hegyre felment; 25-kén a' tenger színe felett 5900 láb magasságon egy zápor-esőt egy akkor hirtelen készített Sátor alatt elvárt. A' nép mindennütt öröm-kiáltással fogadta és kísérete Ö Hertzegségét.

Spanyol Ország.

A' Seu d' Urgeli Várat Jun. 17-kén által adták a' Frantziák egy Spanyol Vadász-Regementnek, a' melly azt a' Király nevében elfoglalta. Melly alkalmazatossággal a' Frantzia Tisztek megvendégelték a' Spanyol Tiszteket.

A' Király és a' Királyné Jun. 11-kén San Sebastianból ki indulván Vergara és Durango városokon keresztül Bilbaoba utaztak. — Azon Királyi Végzés, melly a' Spanyol Hadi Sereg Organisatioját el fogja intézni, kevés napok mulva ki fog hirdettetni (?)

Nagy Britannia.

London. Jun. 28-kán nagy Udvarlás volt a' Királynál, mellyen a' Ministerek kivül a' Canterburyi Érsek Lord Gower 'st.m. jelen voltak. Ré-sőbbben — Ö Felsége személyes Elölülése alatt — titkos Tanács tartatott. Mellynek végével a' Canterburyi Érsek, Hertzeg Wellington, Gróf Bathurst és Peel Úr a' Királynál audentzián voltak. — Stratford Canning Úr Julius elején fog Corfuba vissza indulni. A' Kurírja már előre elment Párisba. Maga Stratford-Canning Úr tsak azt várja, hogy Hertzeg Wellingtontól (de a' ki a' Bétsben lévő Anglus Követ Lord Cowley újabb leveleire várakozik) megérthesse mihez kellessék magát tartani.

Azon Lordok közt, a' kik Jun. 9-kén a' Catholicusok ellen adták voksikat, 11 Hertzeg (Clarence, Cumberland, Wellington, Northumberland 'st.m.) 3 Érsek és 24 Püspök volt. A' kisebb részszel 10 Hertzeg (Gloucester, Sussex, Devonshire, Buckingham, Rutland 'st.m.) és 2 Püspök (a' Rochesteri és Norwichi) voksolt.

Mikor az Anglus Courier Jun. 21-kén azon Királyi Rendeléseket, mellyek által Frantzia Országban a' Jésuiták a' kis Papi Oskoláktól eltiltatnak, közlötte Olvasóival, a' következő megjegyzéseket tette mellé: „Ezen új Rendelések nagy lármát tsináltak Párisban. Különösen azért, mert a' Király nem volt egy értelemben a' Ministerekkel, a' honnan ezek közül hárman (la Ferronays, Hyde de Neuville, és Roy Urak) le akarták tenni hivataljokat, ha a' Király azokat alá nem írja. A' Király engedett nekik — 's megmaradtak. Mi részünkről nem láthatjuk, mi volt legyen az a' rémítő veszély, mellytől Frantzia Ország rettegett. Ezen kis papi Oskolák megmaradhattak volna tovább is, úgy mint eddig állottak. A' Professorok mind derék emberek és jó tanítók voltak. Igen de Jésuiták! — Hiszen az haszontalanság; ez tsak Popántz. Ok legalább nintsen reá, hogy Frantzia Ország attól rettegjen hogy nagyon vallásos találna lenni ha ötlet Papok 's Jésuiták nevelik.“

Jun. 21-kén Buonaparte-Wy-se Aszszonyság, hogy magát kivégezhesse, Londonhoz közel a' Green-Parki Tsatornába ugrott, de szerentsére valaki az ott járók közzül meglátván kihúzta.

Irlandiában a' Clare Megyei Répviselő Fitzgerald Úr helyébe (a' ki Ministerré lett) egy Catholicus, még pe-

dig a' Catholicus Egyesület legtüzesebb Szószollója, O c o n n e l D á n i e l Ú r kívánja magát a' Megye Képviseelőjévé választatni. D u b l i n b a n kevéssel ez előtt népes gyűlések vólt a' Catholicusoknak. Itt elő adta O c o n n e l Ú r, mitsoda okok vitték őtet ezen lépésre. Arról nints törvény; hogy Képviseelőnek a' Parlamentbe Catholicus ne választassék, és így őtet szabad elválasztani; tsak az van a' törvényekben meghatározva, hogy az Alsó Ház tagjai közzé senki fel ne vétessék a' ki hittel nem erősíti, hogy a' Királyt az Egyház fejének megesmeri, a' Transsubstantiatot nem hiszi, 'sa' Misét és a' Szentek segítségül való hívását megtagadja. Most már oda akarja O c o n n e l Ú r a' dolgot vinni, hogy Képviseelővé elválasztatván, ez eránt, természetesen, az Alsó-Házban kérdés tétessék: mit kelljen ő véle tenni? — 's az e' felett leendő vitatásoknak jó végét reményli. —

Nagy zavarodásba hozta a' Kereskedőket, különösen azokat a' kik Portugalliába kereskednek, a' Külső Ministernek a' L l o y d Kávé-házabeli Társaság Titoknokjához írt levele, mellyben az O p o r t o zárva tartatása (B l o k a d e alatt való létele) a' Társaságnak tudtára adatik, hogy dolgait ehez képest intézné. Sokan ezen levélből azt következtették, hogy a' Ministerek hajlandók D. M i g u e l t törvényes fejedelemnek esmerni. A' dolog a' Parlamentben is — Jun. 26-kán elő fordult, és a' Ministerektől mind a' Felső mind az Alsó Házban ez eránt Felvilágosítást kértek. A' Felső Házban Lord D a r n l e y eképpen tette a' kérdést Lord A b e r d e e n elébe: „miért esmeri el az Országló Szék törvényesnek az O p o r t o zárva tartását, holott D. M i g u e l a' kinek parantsolatjából tartatik O p o r t o elzárva, nyilvánságos Pártütő Fejedelme ellen?“ A' Minister ezt felelte: A' Lisbonában lévő Anglus Követ fél-

be szakasztotta foglalatosságait. Ennél fogva nem hivatalos úton esvén értésünkre az O p o r t o elzárattatása: nem lehetett azt az Udvari Ujságban hirdettetni ki. De azomban — minthogy a' dolog valósággal úgy van — kötelességünknek láttuk a' dolgot a' Hajós-Kereskedőknek értékre adni. Erre való volt a' nevezett Társaság Titoknokjához küldött levél. Itt hát a' D. M i g u e l Királyjá való elesmeréséről vagy nem esmeréséről szó sints. Anglia magát mindenben a' régi M a x i m á k h o z tartja, és valamint a' Ch i l i i, B a h i a i ' s egyéb Déli Améri kai Kikötőhelyek elzárattatását, mint szintén a' Görög Országiakét is, elesmerte akkor is, mikor még ezen Országok függetlenek nem voltak: úgy az O p o r t o i t is elesmeri. Jól látja ugyan az Országló Szék, hogy ebben D. M i g u e l nyer: de az egyszer felvett principiumoktól távozni nem akar.“ Ezen felelettel a' Ház megelekedett. — Hasonló értelmű feleletet adott P e e l Ú r az Alsó Házban W i l s o n Ú r n a k. De a' Ház nem látszott véle megelekedni. A' honnan Jun. 30-kán M a c k i n t o s h Ú r ismét előhozta 's mutogatta, hogy a' ki az Oportoi Blokádát, melly a' D. M i g u e l parantsolatjára esik, elesmeri, annak nem lehet a' D. M i g u e l törvényes jussát is annak rendelkezésére kétségbe hozni. — P e e l Ú r, a' N a p o l i d i R o m a n i a és Ch i l i példáját hozván fel, erősítette, hogy ilyen esetekben mindig így szokta magát viselni Anglia. Millyen szemekkel nézi egyébaránt az Országló Szék a' D. M i g u e l maga viseletét: onnan elégé megtetszik, hogy a' Lisbonában lévő Anglus Követ hivatalos foglalatosságai felvagnak függesztve. — Lord M o r p e t h azt kérde: hát ha az Oportoi Junta találná bé-zárni L i s b o n á t: mit fogna az Országló Szék tenni? Mellyre P e e l Ú r azt felelte, hogy semmi talá-

lomra felveit (hypothesisch) kérdésbe bele nem ereszkedik, 's nem ad nevet, mint a' Reis-Effendi hasonló esetben mondta, a' még meg nem született gyermeknek. (A' Navariní ütközet Oct. 20-kán meg esvén, Konstantinápolyban Nov. 3-kán, a' mikor azt csak a' Követek tudták, a' Reis-Effendihez oda küldik az Anglus, Orosz, és Frantzia Követek a' Tolmácsokat három kérdéssel, mellyek között egyik e' volt: Miképpen fogná a' Fényes Porta venni, ha a' Török és Egyiptomi Hajós-sereg és az Egyesült Flotta közt ütközetre kerülne a' dolog? — a' felelet e' volt: „a' gyermeknek, míg meg nem születik nints neve“ — Erre tzelez Peel Úr feljebb mondott szavaival.)

Frantzia Ország.

A' Király vissza állította Jun. 19-kén költ Rendelésében a' Párisi Univerzitásnál az Ország igazgatás tudományát Tanító-székét, mellyet a' közelebb volt Ministerium eltörlött.

Jun. 18-kán a' Követek Házában az 1829-diki Budget vagy is Országos költségek számbaszédésére kiküldött Biztosság elő adta az ezen tárgyat illető vélekedését. A' Biztosság szószóllója Gauthier Úr volt, a' ki az Országos Költségek kevesítésére a' többek közt a' Ministerek fizetésének lejjebb szállítását ajánlotta, úgy hogy azok 150,000 Frank helyett 120,000 Frankot vegyenek. Egyedül a' Külső Ministernek maradjon meg az eddig való fizetése, minthogy annak a' Külső Országai Követek vendéglésére sokat kell kiadni. Felvette továbbá Gauthier Úr egyenként a' Ministeri-Osztályokat 's mindenikre tett valami megjegyzést. Az egész Ház figyelemmel halgatta; 's el kezdte a' következő Ülésben a' Bud-

get pontjait egyenként tanátskozás alá venni.

A' régi Ministerek törvénybe idéztetésére nézve az a' hir terjedt el, hogy az ez eránt ki nevezett Biztosság addig akarja húzni halasztani a' dolgot, hogy az a' mostani Parlamentről el maradván a' jövőre jusson. E' volt az oka, hogy Constant Benjamin Úr, (egyik tagja azon Biztosságnak) a' Jun. 30-iki Ülésben minekutánna vélekedését az akkor fenforgott tárgy eránt (a' Budget pontjai vitatódta) elmondta, így szóllot a' Ház tagjaihoz: „Azon hirre nézve melly rólunk (a' Biztosság tagjairól) azt beszéli, hogy a' mostani Parlamenti Üléseket elfogjuk engedni telni a' nélkül, hogy a' dolgot az Urak eleibe hoznánk — azt mondom, nem igaz. Én ugyan nem vagyok Társaimnak hivatalos Organuma; de tudom, hogy azok miképpen gondolkoznak. Tudom, hogy nagyobb tisztelettel viseltetnek a' Házhoz, mint sem — minekutánna látják, mennyire kívánja a' Ház a' dolog miben létét megérteni — azt akarhatnák, hogy az Uraknak bizonytalanságban kellessék hazamennieik. Azt is tudom, hogy sokkal igazságosabbak, mint sem fel hagynák valakire a' Vádakat halmoztatni, a' nélkül, hogy azoknak felvilágosításán ne igyekezzenek. Ha a' feltett vádakra elégséges felvilágosítást nem fognánk látni: közölni fogjuk az Urakkal. Ha nem tudnánk benne megegyezni, hogy mennyire vagyunk mi elbótsátva 's meghatalmazva: akkor is jelentést fogunk tenni. Mert bizonyosan ez az, a' mit az Urak kívánnak (Közönséges reá hagyás) Én hát újra azt mondom, ne hidjék az Urak felölünk, hogy mi kész akartva ki akarnánk magunkat a' reánk bizott kötelesség alól vonni, vagy hallgatásba akarnánk az egész dolgot meríteni; mivel ez nem csak azon illendőséget, mellyel a' Háznak tartó-

tartozunk megsértené, hanem másrésztől néminémű hitszegés is lenne.“

E l e g y e s D o l g o k.

Jun. 16-kán indult ki Falmouthból egy Anglus gőzhajó, melly Portobába megy, a' hova az számos Portugallus Nagyokat visz, kik Dom Pedrónak 's a' Constitutionak állhatatos barátjai: ezek között vagynak: Marqui Palmella, Gróf Villafior, Taipa, Sampayo, Stubbs Generalis, Azevedo Marschall, Saldanha e Daun Generalis, 's többek.

Belgiumi tudósítások szerint, Jun. 25-dikén tartatott Loo nevezetű Királyi Kastélyban Gustáv Svécziai Kir. Hertzegnek, (a' volt Svecziai Király fíjának) a' Belgiumi Király leányával, Mária Kir. Hertzeg asszonnyal lett házassági egybe kelésének pompás szertartása.

M a g y a r O r s z á g.

Gyuláról, Jun. 26-dikán. Tegnap tartatott itt Békés Vármegyének szeretett Fő Ispánja Méltóságos Lánczy Lánczy Jósef Udvari Tanátsos és Septemvír Ö Nagysága által az ezen Megyebéli Tisztválasztás, a' mellynek szertartásán a' Vármegyéből öszvesereglett Nemességen kívül számos Magyar Méltóságok és a' szomszéd Megyékből is igen sok Uraságok jelentek meg. Köz felkiáltás által választatván, Vármegye Tisztjei a' következő Urak lettek:

Első Al-Ispány Vidovich Görgey, Kir. Tanátsos és Udvarnok; megmaradt.

Második Al-Ispány Sz. Katolnai Cseh Ferentz.

Fő Jegyző Novák Antal, ki eddig Al-Jegyző volt. Első Al Jegyző Kálly Ignácz. Második, és egyszersmind Levéltári Gondviselő Kis János.

Fizetéses Tábla Bírák: Tomcsini Tomcsányi Kristóf, Holdmézési Kor-

neli Ambrus. — Fő Adó-szedő: Beliczay Jósef, és Második: Platsintár Gergely, — Számvevő, Németh Antal. — Tiszti Fő Ügyvédő Lengyel Márton: Al-Ügyvédő, Stummer Imre, mint eddig volt. Tiszteletbeli Ügyvédő, Szombathelyi Antal.

Fő Szolga-Bíró, a' Csabai Járásban Summer János, minteddig. Al-Szolga-Bíró Fő Sz. B. ranggal Vidovich Ferentz. A' Békési Járásban Fő Sz. B. Lehotkai Lehotky Lajos. Al-Sz. B. Simay Rajetán.

Esküdtek, Thomkaházi Thomka Pál, Boczkó Károly, mind ketten Szolga-Bírói ranggal, Paulovicz Gábor és Novák Ferentz. Tiszteletbeli Esküdtek, Lehotky István, Virágos Sándor, Kornéli Sándor és Kövér János Urak.

A' Katonai Biztosok, valamint a' Bátorságra Ügyelők is meghagyattak. —

Ezen alkalmatossággal a' Méltóságos Fő Ispány Úr több Érdemes Urakat Tábla Bíróságra lett kinevezéssel tisztelt meg. — Ezeknek végezetével a' tisztelt Fő Ispány Úr mind a' Megyebeli Karokat és Rendeket, mind az újonnan választott Tiszti Kart igaz Magyar nyájassággal pompásan megvendégelte.

Rév-Romáromból. — A' Magyaroknak örökre feledhetetlen Királynéjok, a' halhatatlan emlékezetű Mária Theresia, a' nemzet' mívelésére 's boldogítására tett sok hasznos intézei között, a' Rajzoskolákat is hazánkban felállítani parantsolta. Ezen közhasznú Rendelést Felsőes Következőji is méltóztattak megerősíteni; különösen pedig ditsőséggel Uralkodó mostani Fejedelmünk és Atyánk 1795 Sept 25-dikén, 19,655 Udvari szám alatt kiadott Kegyelmes Végzése által Hazánkban a' Rajziskoláknak, a' Szabad művészetek' virágzására, 's a' szép ízlet és szorgalom éb-

resztésére, megmaradásokat és gyarapodásokat nyilván meghagyta.

Királyi Szabadvárosunk' érdemes Tanácsa, mellynek a' közjót illető Legfelsőbb Rendelések' teljesítése, úgy a' Polgárok' gyermekeiknek gondos nevelése szíven fekszik és szoros kötelességéhez tartozik, keblünkben egy Rajziskolát állítá, 's ezt örök időkre előmenetelesíteni egyik fő tzeljának és igyekezetének esmeri.

Ennek a' derék Tanácsnak általma alatt megnyitott közönséges Rajzoskolának rendes Tanítója, Orbán Gábor hazafitársunk; a' kinek mind szép tehetségitől és szép tudományában szerzett esméretétől, mind a' tanításra való készségitől és buzgóságától; tanítványainak hasznos előmeneteleket méltán reménylhetjük.

R o s n y ó r ó l. Julius 9-dikén. Méltónak tartjuk, hogy az Evangélicusok idevaló Gymnasiumának mostani virágzó állapotjáról, a' közelebb tartatott rendes Examen előadása által a' Magyar Hazát tudósítsuk. Ez a' Gymnasium a' Magyar és Deák nyelvnek valamint a' tudományoknak taníttatása végett is, harmintz egynehány esztendő előtt állíttatott fel. Azolta pontos felvígyás alatt, és szorgalmatos Tanítók buzgó fáradozásaik után mind inkább inkább virágzik, 's teljes reménységünk vagyon a' felől, hogy ezt ezentúl még több gondos Atyák megkedvellik 's fijaik taníttatására alkalmasnak találандják.

Július első hete volt az Oskolai Kormány által a' rendes Examenek tartására megállapítva. — Ehez képest Júl. 1-ső napján Tiszteletes Tudós Farkas András Rector a' Kerület- 's Helybeli Te-kintetes Inspectorság Elölülése alatt, az úgy nevezett Rhetorico-Poetica Classist, mellyben 93 Tanulók számláltattak, a' nagy számmal öszvesereglett Hivatalosok-

nak bémutatta. Minden kérdésekre, mellyek a' Hit-Tudományból, Rhetoricából, Római Régiségekből, a' Geometriának, 's Görög nyelvnek alapos tzikkelyeiből tétettek, helyesen 's bátran feleltek. Délután ugyan azon Ekesen Szóllás Tanulók a' Költő Mesterségben, a' szeretett Magyar nyelvben 's a' Deákságban tett előmenetelt köz megelegedéssel bémizonyították; a' Római Classikusokat, nevezetesen Cicerónak Oratióját pro lege Manilia, Virgiliusnak Eposzát, Horátiusnak Válogatott Dalait 's Szatirait pontosan magyarázták, vége felé pedig külömbféle, Magyar és Deák mind költött, mind folyó beszédbe foglalt 's megrostált Gyakorlásokat dítséretre méltó ügyességgel modtak el.

Ezen napnak fényét nevelte Ö Méltóságának a' Rozsnyai Püspök Úrnak betses jelenléte; a' ki is egynehány hetek előtt a' Magyar Literatúrához vonszó buzgóságát azzal méltóztatott nyilvánítani, hogy a' szorgalom 's jó erkölts' felserkentése végett, a' Gymnasiumunkba járó szegény Ifjak között 30 Rh. ftokat rendelt kiosztatni.

Más nap, úgy mint 2-dik Júliusban dél előtt 65 Syntaxisták, délután 54 Grammatisták, a' felső Igazgatás által kiszabott Tudományokból vizgáltattak. Ezután 3-ikban az első deák Classis, mellyben 65-en találtattak, délután pedig az Elementáris Classis 115 Olvasást Tanulókkal állott elő, 's olly dítséretesen fejezte be a' megvizsgáltatást, hogy Gymnasiumunknak nem régen felépült díszes épületjét mindnyájan megelegedett 's nyugodt szívvel hagyták el. Tanultak az elmúlt oskolai esztendőben ezen kerületbeli Rozsnyai Evang. Magyar Gymnasiumban öszvesen 390-nen, — kik közt 180 idegen volt — nem számlálván ide a' leánykákat, kik két rendes Tanítók által különös Classisokban taníttatnak.

Továbbá nagy háládatossággal említjük a' Tettes Inspectorságnak az Oskola javára 's gyarapítására tzelezó nemes és már folyamathan lévő Ajánlását. Ugyan is Tettes Dráskótz y Sámuel Kerületbeli Inspector Úr ajánlott 150 Rhftkat, nem különben Tettes Pelsötzi Hámos Jó'sef helybeli Inspector Úr 150 Rhftkat, olly feltétellel, hogy a' Grammatica, Syntaxis és Rhetorica Classisból két Eminens az iparkodásnak feltüzelése végett, 50 Rhftokkal ajándékoztassék meg.

Minthogy pedig minden most említett Classisban két Eminensnél több vólt, a' Szorgalomra ajánlott Jutalom sorsoknak húzatása által intéztetett el. A' tehetősebbek, kiknek a' vak sors itt is kedvezett, az őket illető 50 ftokat nagy lelkűen a' szegényebbeknek engedték-áttal.

Ezen a' szelíd Múzsák iránt lángoló nemes Adományt tegye a' Magyarok Istene foganatossá. Mert tsak ugyan igaz: A' Lélek szüleménye setét sírjába siet, ha Mécénas nints; — 's tsókkal nem dajkálja kegyelme.

H i r d e t m é n y.

A' nagy emlékezetű N. 'Sombori Jó'sef Úr' Egyházi Beszédeinek Kiadója, Hilibi Gál Domos Úr két igen nevezetes Frantzia Munkákat szándékozik anya nyelvünkön közönségesse tenni:

Az egyiknek czíme:

Pascal' Gondolati a' Hitvallás, és némely egyéb tárgyak felett.

Ez egy a' legmélyebb, és legfontosabb gondolatokkal tömött betses Munka.

A' Második.

Bossuetnek a' közönséges Historia felett való Észrevételei.

Ezen munkát a' Nagy Püspök a' Frantzia Korona Örökös' számára, és ennek

1-ső Szakaszában a' közönséges Historiának foglalátját a' Teremtéstől fogva Nagy Károlyig;

A' 2-ban a' kijelentett Hitvallásnak a' világ' változásai, az elméknek, és szíveknek annyitévelgyései közt való állandóságot, és változhatatlanságot;

A' 3-ban pedig a' Nagy Károlyig vólt Birodalmak' változásait, és ezen változásoknak okait adja a' legnyomosabban elé.

Ehez Toldalékul, Bossuetnek más Munkáiból való némely válogatott darabok is adatnak.

Ezen mindkét Könyv annyí alkalmas nagy eszköz a' legfontosabb igazságok' esméretére; a' tudós világnak ékessége, azok' Szerzőjinek, és a' Frantzia Nemzetnek Ditsősége. Továbbá a' Fordító Úr behatott a' Szerzők' értelmibe, azt egészen magáévátette, és erőltetés nélkül való igen szép Magyarsággal adja elé. Az első Könyv mintegy 32 árkus, a' második mintegy 50 árkus leszen. Nyomtatódnak az Alábbirtnak Typographiájában jó nyomtató papírosra nyoltzad réttben. Az Előfizetés a' ket-tőre együtt 4 Rhf. Conv. Pénzben. Azonban az Előfizetés külön is elfogadtatik: az 1-re 1 Rhf. 50 kr. a' 2-ra pedig 2 Rhf. 30 kr. Conv. pénzben.

Az előfizetés' bészédésére megkéretnek Bétsben, és Magyar Országban az Érsekségek' és Püspökségek' Fő Tisztelendő Secretariussai, és a' Nevendék Papság' Fő Tisztelendő V. Rectorai; továbbá a' Lutherana, és Ev. Reformata Superintendentiák' T. Notáriussai, és a' Collegiumok' T. Rectorai, kik is a' gyűlendő Előfizetést Pesti V. Rector Fő Tisztelendő Kuliffay István Úrhoz küldeni ne terheltessenek. — Erdélyben pedig Károly - Fejérvári Kánonok Fő Tisztelendő Orosz Mihály Úr, és a' Gymnasiumok' T. Rhetorices Professorai; továbbá a' három Superintendentiák' T. Notáriussai, és a' Collegiumok' T. Rectorai, kik is minnyájan a' gyűlendő Előfizetést hozzám Kolo'svárra e' folyó esztendő Augustus' végéig elküldeni ne terheltessenek. — Az előfizetést szedő Urak minden 10

péliány után egyet ingyen fognak kapni. Az Előfizetők pedig késedelem' kikerülésére nézve bizonyossá tétetnek arról, hogy a' kijöendő munkákat legfeljebb fél esztendő alatt a' Bétsiek Bétsben a' Magyar Országiai Pesten Fő Tiszt. Kuliffay Úrtól, az Erdélyiek pedig Kolo'svárt nálam megfogják kapni. Kolosvárt Májusnak 3-án 1828-ban.

B e r g a i J ó ' s e f t. k.

a' Kolosvári K. Lyceumban
a' Mineralogianak, Botanicanak,
Chemianak, és Technologianak,
rendszerént való Tanítója.

H i r d e t é s.

T z i n k b ő l k é s z ű l t Ö n t ö z ő k.

Ezeknek hármias hasznok van; oltsóbbak t. i. mint a' fejer bádognál készítették; eltartanak e' mellett legalább is hat annyi ideig, mint emezek; végre pedig hogy ha egyszer hasznavehetetlenek lesznek, a' sárga réz mivesek még akkor is megveszik darabját legalább is egy forinton. Ezek az öntözö edények Pesten találtnak Liedemann János Sám. Fridr. Úrnál, a' hol minden féle formájúakat és nagyságúakat igen illendő áron lehet venni.

A' Bétsi Magyar Újság Tisztelt Olvasójihoz.

Tapasztalván, hogy kivált a' távolabb lévő Helyekről későn szoktak az Újságot rendelö levelek felérkezni; a' mai postanapig mind azon Érdemes Olvasóinknak küldöztük még Újság leveleinket, kik ezt a' mult félesztendőben járatták. Ezentúl pedig csak azon tisztelt Uraknak szolgálhatunk a' M. Kurírral, kik ez eránt vagy egyenesen az Újság tulajdonosságánál, vagy a' Bétsi Ts. K. Fő Posta-Hivatal Újság-Expeditiójánál rendelést tenni méltóztattak, vagy ezután méltóztatnak. Annyival inkább köteleztetünk magunkat szorosán ehez tartani, minthogy az Újság tulajdonosa Minden Olvasójáért akár F i z e t ő legyen, akár N e m f i z e t ő, tizenegy forint 's egynehány krajtzárt tartozik esztendőnként tsupán csak postabér, 's bélyegeztetés neve alatt, és boríték nyomtattatásért kész pénzben fizetni; fel nem számlálván azt, a' mibe az Újság nyomtattatása 's annak papírosa esztendőt által kerül.

Egyébaránt ezen értz neme különösen megérdemli az ajánlást Ferdökádoknak készítésére, épületek befedésére, ereszsatornákra, vízvezetö tsatornatsövekre, vizipuskák viztartó ládáinak megbéllésére és mindenféle viztartókra, leginkább oltsó és tartós voltáért. Ezen tekintetbe sem vett értzet most már igen jól el tudják Bétsben készíteni, hogy az a' fenn ki tett végekre hasznosan 's bátran fordíttathassék: az itt alólírt minden ez eránt megváltott levelekben hozzá útasítandó megrendeléseket magára vállal.

M a l v i e u x J. M.

Ts. K. Priv. Nagykereskedö
Bétsben.

A' pénz folyamat Július' 14-dikén;
közép ár:

A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji	94
Az 1820-béli sorsosok,	151
Az 1821-béli hasonlók,	122 5/8
Bétsvárosa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátzióji, 45 7/8 for. keltek, mind Conv.	
A' Bank-Aktziák keltek 1080 forinton Conv. Pénzben.	